

Länsstyrelsen
Västmanlands län

NATURVÅRDSSENHETEN

Inventering av stora rovdjur i Västmanlands län 2017-2018

Årsrapport 2018

LÄNSSTYRELSENS RAPPORTSERIE

Rapport 2018:10

Titel: Inventering av rovdjur i Västmanlands län 2017-2018 – Årsrapport 2018

Daniel Mallwitz

Rovdjur

Naturvårdsavdelning

Länsstyrelsen i Västmanlands Län

Kartmaterial: ©Lantmäteriet

Omslagsbild: Spår från hanen i Vidaln

Foto: Daniel Mallwitz

Tryckning: Rapporten går att ladda ner som pdf-fil på Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/vastmanland

Förord

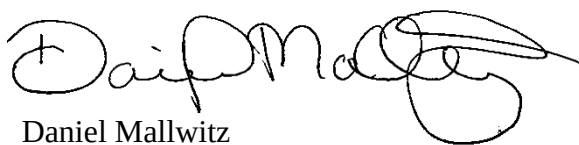
Länsstyrelsen har ett regionalt ansvar för förvaltningen av våra stora rovdjur; björn, järv, kungsörn, lo och varg. Som en del i detta arbete genomför Länsstyrelsen årliga inventeringar av arterna för att kunna följa deras utveckling. Kungsörn inventeras på våren då man letar efter häckande par medan inventeringen av järv, lo och varg huvudsakligen sker vintertid då det finns spårnö. Björn inventeras med hjälp av spillning under hösten och sommaren. Under 2017 var Västmanlands län utvalt för björninventering. Förutom den systematiska inventering som sker i Länsstyrelsens regi så följer Länsstyrelsen även upp de tips om rovdjursobservationer som kommer från allmänheten; dels genom appen Skandobs Touch och www.skandobs.se, men även genom andra kanaler.

Under inventeringssäsongen 2017/2018 har Länsstyrelsen först och främst koncentrerat inventeringen till varg, lodjur och björn. Kontroller har dock utförts av järvobservationer som har kommit in från allmänheten. Alla spårningar läggs in i en nationell databas, Rovbase och resultatet sammanställs av Viltskadecenter när de olika inventeringarna avslutas. På hemsidan www.rovbase.se kan man följa inventeringen under pågående säsong.

Antalet konstaterade rovdjur och rovdjursföryngringar ligger sedan till grund för bland annat Länsstyrelsens beslut om skydds- och licensjakt.

Denna rapport är en lokal sammanställning av resultatet av inventeringarna i Västmanland och ingår i Länsstyrelsens rapportserie.

Västerås juni 2017

Daniel Mallwitz

Inventeringsansvarig stora rovdjur

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Bakgrund.....	5
2 Inventeringsresultat för 2017/2018	6
2.1 Familjegrupper lodjur	6
2.1.1 Bråfors	6
2.1.2 Vedeååg.....	6
2.1.3 Ytternåla	6
2.1.4 Sala	6
2.1.5 Fröshult.....	6
2.1.6 Duvnäs.....	6
2.1.7 Forsum.....	6
Delad familjegrupp med Sörmlands län	6
2.1.8 Österbo.....	6
2.1.9 Heby Norra	6
2.1.10 Döda lodjur	6
Lodjursstammen utveckling i Västmanlands län	8
2.2 Vargrevir	9
2.2.1 Aspafallet.....	9
2.2.2 Färna	9
2.2.3 Gåsmyren	9
2.2.4 Kesberget	9
2.2.5 Kölsta.....	9
2.2.6 Vidaln.....	9
2.2.7 Holmsjön.....	9
2.2.8 Döda vargar	9
2.2.9 Vargstammens utveckling i Västmanlands län 2003-2018	11
2.3 Spillningsinventering varg	12
2.4 Spillningsinventering björn	14
2.5 Järv.....	15
3 Rapportering av stora rovdjur	16
4 Ordlista.....	17

Sammanfattning

Länsstyrelsen har kvalitetssäkrat nio (9) lodjursföryngringar under inventeringssäsongen 2017 - 2018 (1 oktober 2017 – 28 februari 2018) som berör Västmanlands län.

Under inventeringssäsongen 2017 – 2018 (1 oktober 2017 – 31 mars 2018) har sju (7) vargrevir som berör Västmanlands län kvalitetssäkrats av Länsstyrelsen. Reviren fördelas på tre (3) familjegrupper och fyra (4) revirmarkerande par. Ett par (i Dalarnas län) och en familjegrupp togs bort under pågående inventeringssäsong på grund av licensjakten. Västmanlands hade 2017-2018 2,5 föryngringar av varg.

I kombination med den ordinarie inventeringen genomfördes även en spillningsinventering av varg. Totalt samlades 296 DNA-prover in och 34 vargindivider identifierades inom Västmanlands län.

Under hösten 2017 genomfördes en björnspillningsinventering i Västmanlands län och elva (11) DNA-prover av björn samlades in. Två björnindivider kunde dokumenteras. Det har inte dokumenterats någon föryngring av björn eller kungsörn i Västmanlands län.

Det finns ingen dokumenterad observation av järv i Västmanlands län inventeringssäsongen 2017 - 2018

1 Bakgrund

Länsstyrelsen ska, enligt 8 § i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, järv, kungsörn, lo och varg, varje år undersöka hur många föryngringar som förekommer i länet. Inventeringens syfte är att fastställa det *totala* antalet årliga föryngringar av björn, järv, kungsörn, lo och varg. Hur inventeringen ska gå till är reglerat i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10). Länsstyrelsen kontrollerar inrapporterade observationer samt genomför inventeringar för att fastställa det totala antalet föryngringar, utbredning och förekomst björn, järv, kungsörn och lo. För varg ska antalet familjegrupper och revirmarkerande par fastställas.

I varginventering ska alla föryngringar, familjegrupper och alla revirmarkerande par ska dokumenteras. Familjegrupper och revirmarkerande par har inventerats ända sedan regelrätta inventeringar infördes i Sverige 98/99. Därtill har föryngringar dokumenterats.

Allmänhetens observationer rapporteras in via appen Skandobs Touch eller skandobs.se. Länsstyrelsen i Västmanland fick under inventeringssäsongen 2017 - 2018 in över 380 rapporter från allmänheten via Skandobs Touch och skandobs.se.

Denna rapport gäller för den inventering som genomförts av Länsstyrelsen under reproduktionssäsongen 2017 (1 maj 2017 - 30 april 2018). Den huvudsakliga inventeringen har skett under vintertid eftersom fältpersonalen då kan följa djurens spår i snö. Dessutom har en extrainsamling av vargspillning genomförts under säsongen. Länsstyrelsen har genomfört snoking för att hitta föryngringar. Under den snöfria perioden följs inrapporterade observationer upp (i den mån de bedöms vara möjligt) och spillning samlas in löpande under året.

2 Inventeringsresultat för 2017/2018

2.1 Familjegrupper lodjur

Totalt har nio (9) loföryngringar konstaterats inom Västmanlands län inventeringssäsongen 2017/2018. Detta ger, efter delning mellan länen, ett inventeringsresultat på sex (6) familjegrupper. Punkten på kartan visar centrumpunkten för observationerna inom lodjursgrupperingen.

2.1.1 Bråfors

Delad familjegrupp med Dalarnas län

2.1.2 Vedevåg

Delad familjegrupp med Örebro län

2.1.3 Ytternäla

Länsegen familjegrupp

2.1.4 Sala

Länsegen familjegrupp

2.1.5 Fröshult

Delad familjegrupp med Uppsala län

2.1.6 Duvnäs

Länsegen familjegrupp

2.1.7 Forsum

Delad familjegrupp med Sörmlands län

2.1.8 Österbo

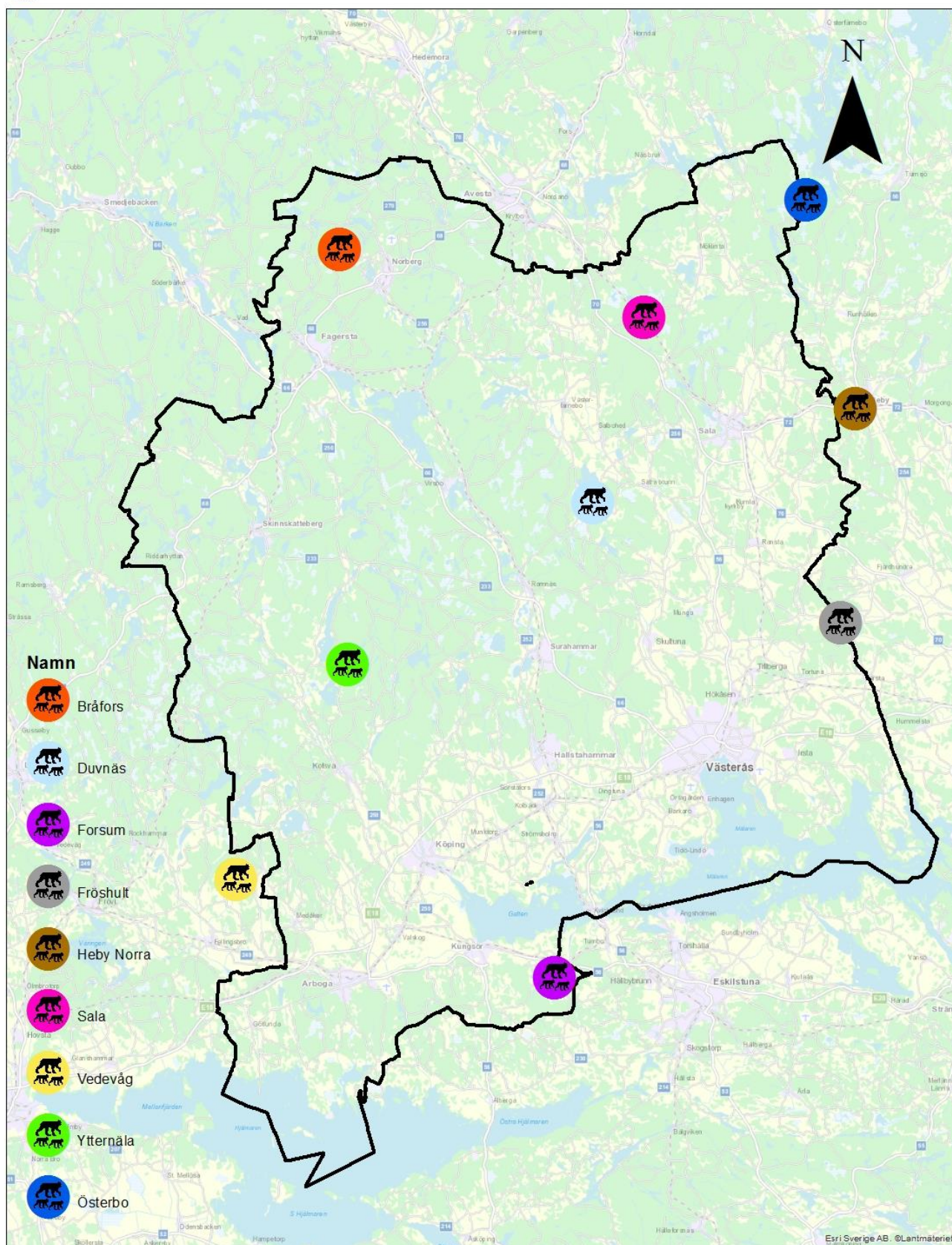
Delad familjegrupp med Uppsala län

2.1.9 Heby Norra

Delad familjegrupp med Uppsala län

Döda lodjur

Under inventeringsperioden återfanns en död lodjursunge, påkörd.

Lodjursstammen utveckling i Västmanlands län

Antal familjegrupper av lodjur som berört
Västmanlands län 2010-2018

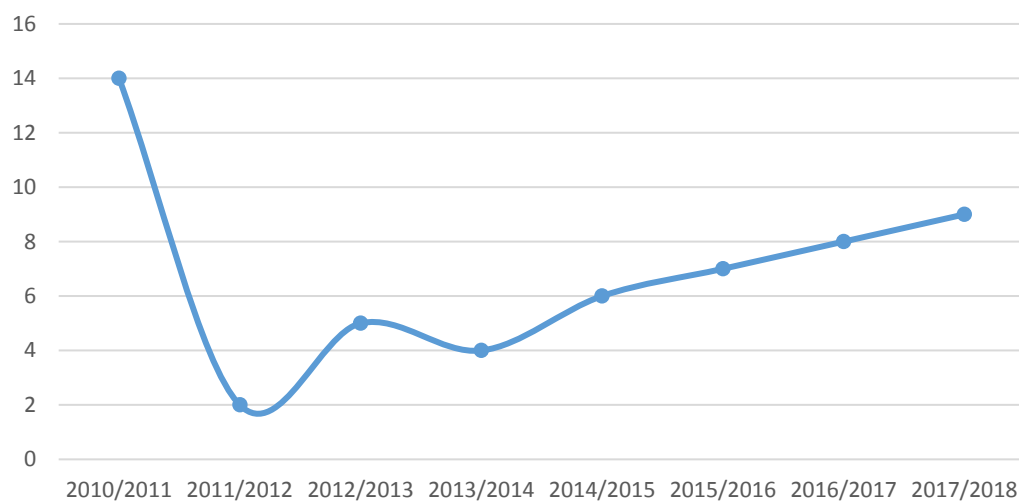

Bild 1 Lodjursunge från viltkamera

2.2 Vargrevir

Totalt berördes Västmanlands län av Sju (7) revir under inventeringssäsongen 2017 - 2018. Tre (3) familjegrupper och fyra (4) revirmarkerande par. I alla familjegrupperna dokumenterades föryngring. Totalt har 2,5 föryngringar av varg dokumenterats under inventeringssäsongen.

2.2.1 Aspafallet

Familjegrupp med föryngring. Delas med Örebro län

2.2.2 Färna

Revirmarkerande par. Länseget revir. Den revirmarkerande hanen sköts under licensjakt.

2.2.3 Gåsmynen

Revirmarkerande par. Delas med Dalarnas län

2.2.4 Kesberget

Familjegrupp med föryngring. Länseget revir.

2.2.5 Kölsta

Familjegrupp med föryngring. Länseget revir. Reviret upplöstes vid licensjakt då det revirmarkerandeparet samt ytterligare tre avkommor sköts under licensjakt

2.2.6 Vidaln

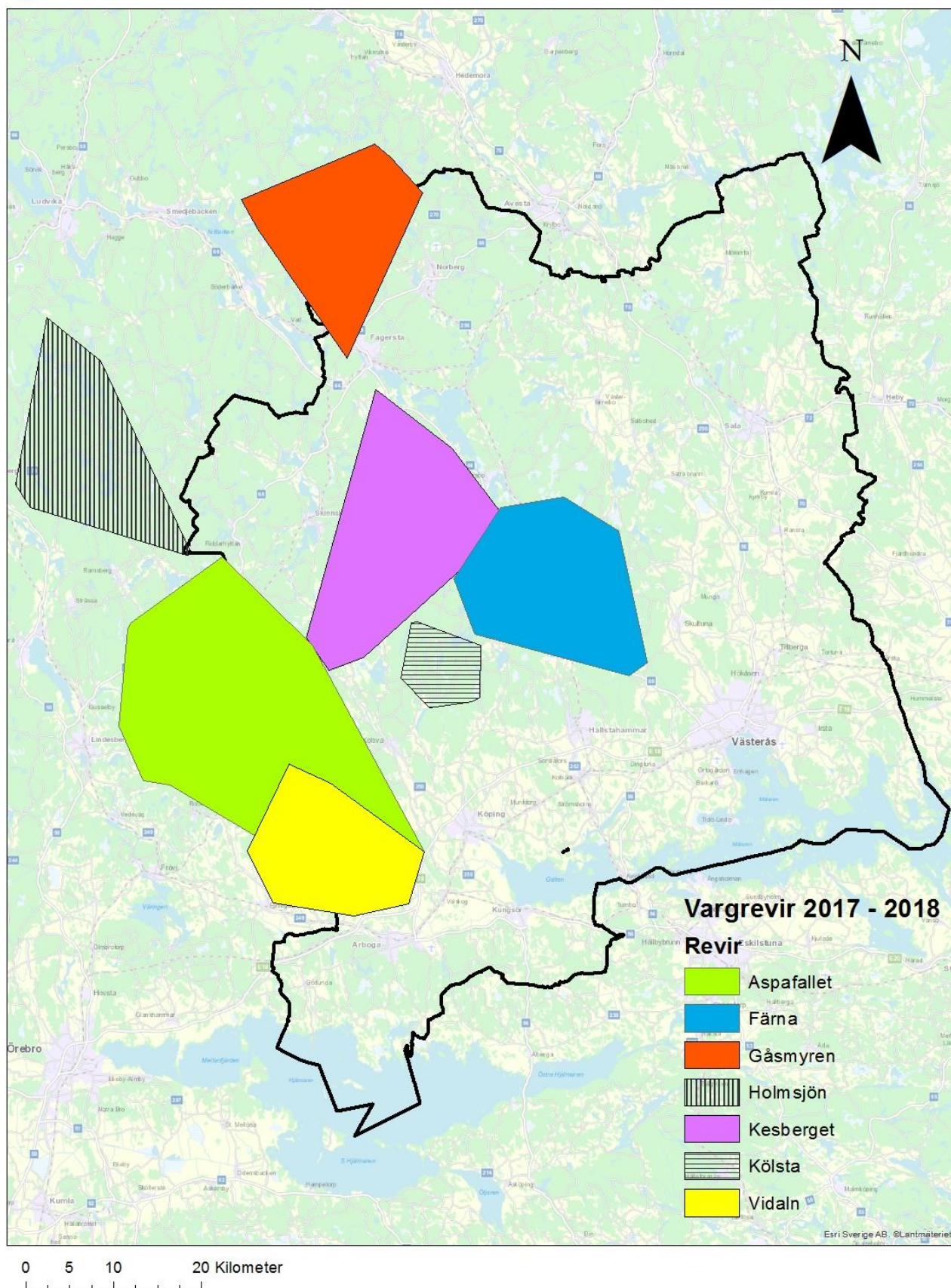
Revirmarkerande par. Delas med Örebro län.

2.2.7 Holmsjön

Revirmarkerande par. Delas med Dalarna och Örebro län. Paret sköts under licensjakt.

2.2.8 Döda vargar

Sex vargar sköts under licensjakt i Västmanlands län.

2.2.9 Vargstammens utveckling i Västmanlands län 2003-2018

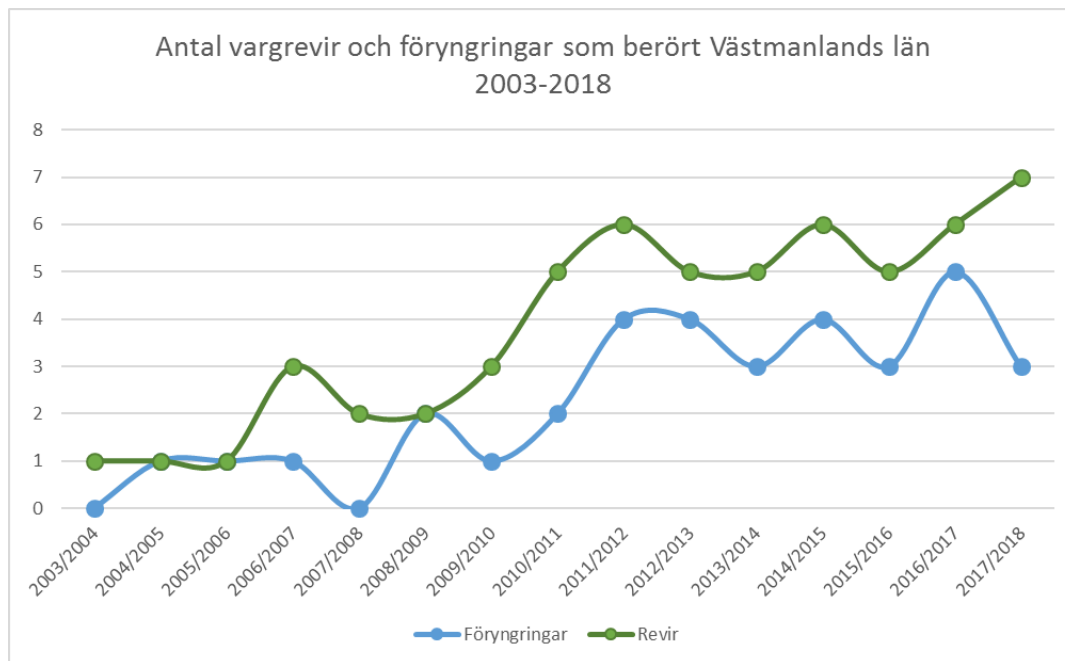

Bild 2 Bild från vargspårning i Skinnskattebergs kommun

2.3 Spillningsinventering varg

Under säsongen genomfördes en extra spillningsinventering av varg. Det innebar en utökad insamling av spillning för DNA-analys och att allmänheten och jägare hade möjlighet att delta. Utöver det kördes extra slingor av länsstyrelsen för att täcka av länet. I kartan visar hur mycket som delar av länet har sökts av för att hitta vargspillning. Länet är uppdelat i ett rutnät där färgen på rutan talar om hur många km som Länsstyrelsen kört i området:

Ingen färg = ej besökt

Vit ruta = mindre än 1 km kört

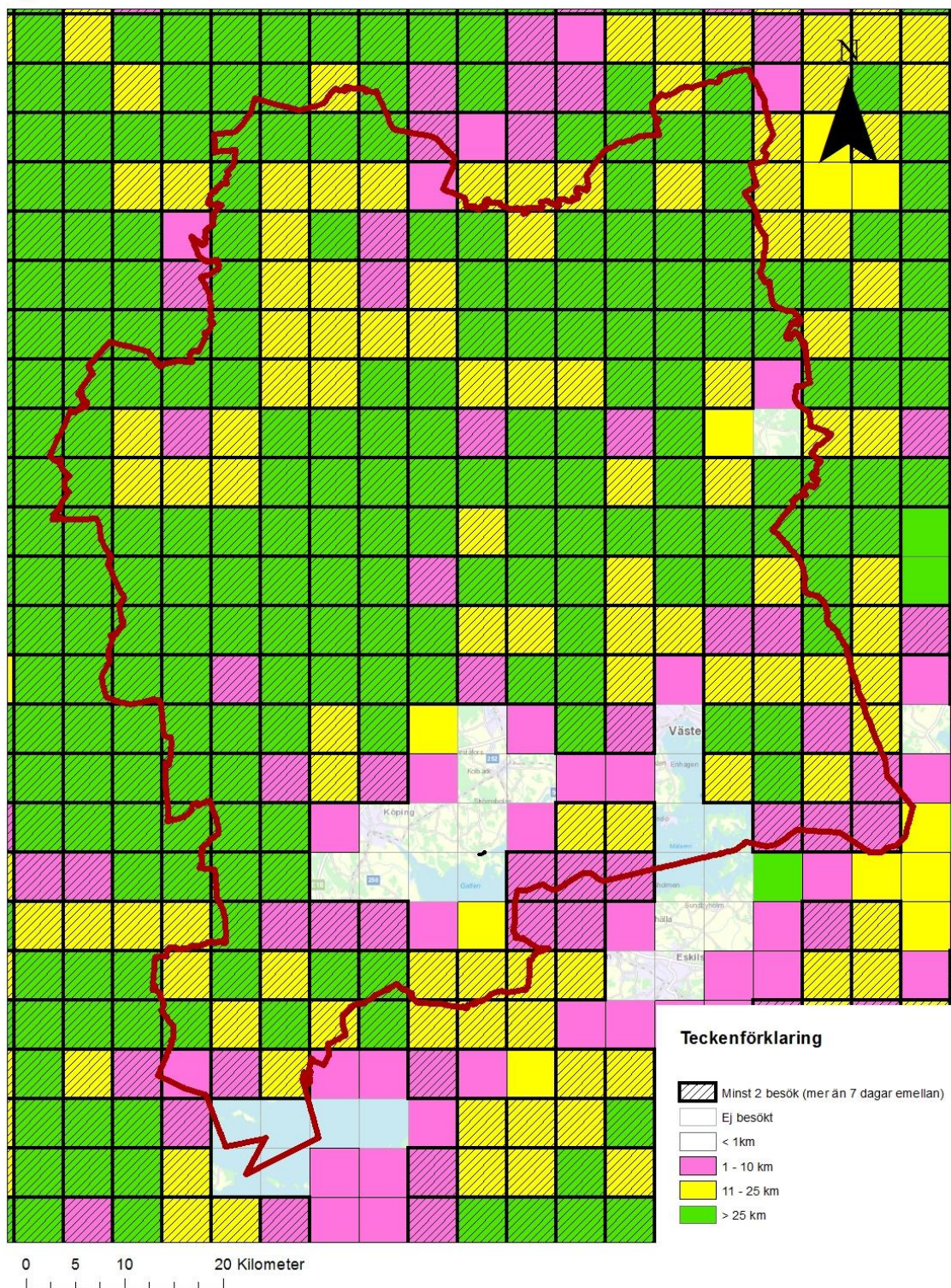
Röd ruta = 1-10 km

Gul ruta = 11-25

Grön ruta = Mer än 25 km

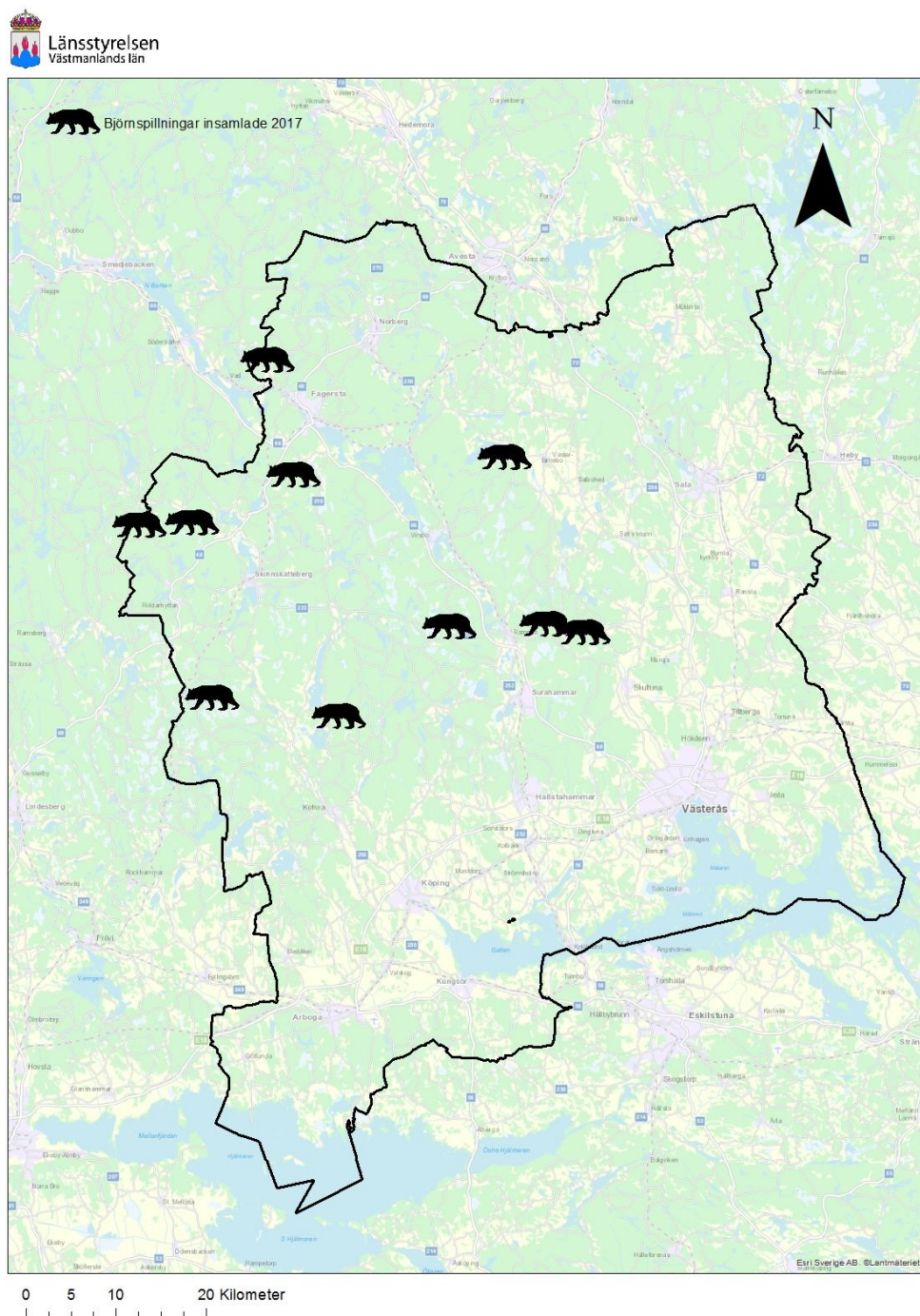
Streckad ruta = Två eller fler besök i området

Totalt samlades 296 prov in under inventeringssäsongen och med hjälp av de proverna identifierades 34 olika vargindivider i Västmanlands län.

2.4 Spillningsinventering björn

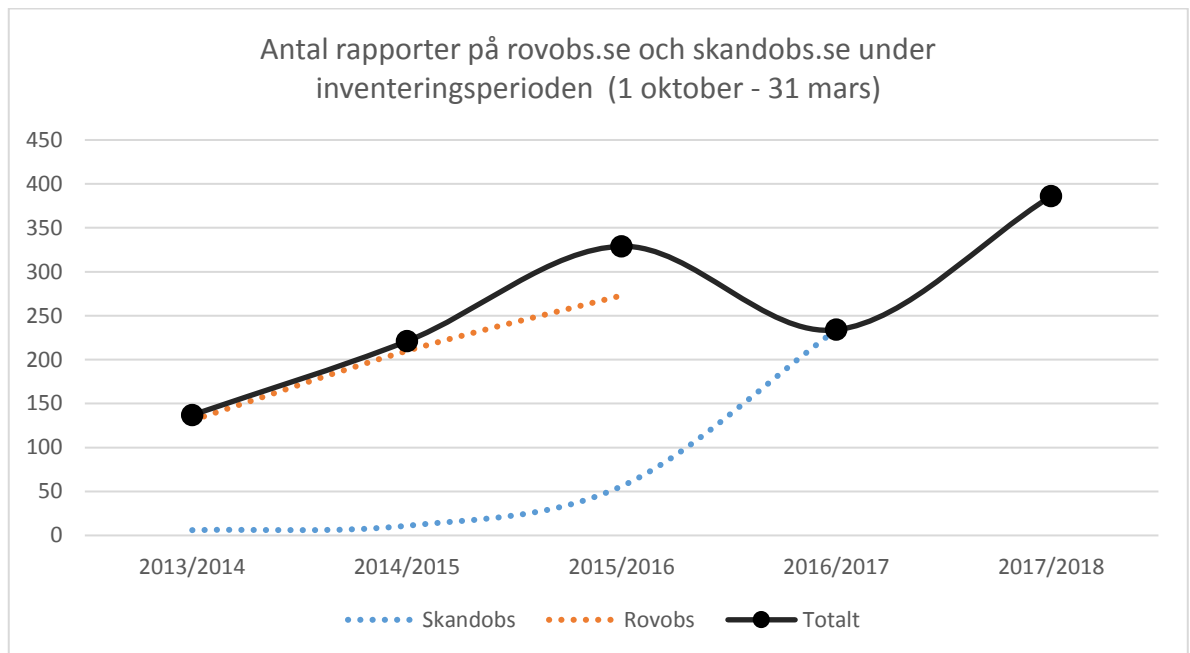
Under inventeringssäsongen genomfördes en spillningsinventering för björn i länet. Totalt kom 11 prov in var av 10 visade sig via analys vara björn. Av de 11 proverna var tre av proven av så god kvalitet att björnindivid kunde fastställas. Med hjälp av de proven kunde två björnar identifieras. Båda var hanar.

2.5 Järv

Rapporter har inkommit om järv i Västmanlands län. Ingen observation av järv har dock kunnat verifieras inom Västmanlands län under vintern 2017 - 2018. De rapporter som har kunnat kontrolleras har varit felrapporter.

3 Rapportering av stora rovdjur

Under inventeringsperioden 2017 - 2018 (1 oktober – 31 mars) registrerades 386 rovdjursobservationer på Länsstyrelsens rapportsida skandobs.se och via appen Skandobs Touch. Ingen hänsyn har tagits till eventuella felrapporter och dubbelrapporteringar.

4 Ordlista

Begrepp	Betydelse
Familjegrupp	För lodjur: hona med ungar. En familjegrupp vargar (kan även kallas flock), består som regel av hane och tik samt deras valpar. Oftast är det års-valpar (de föds på våren) men i en familjegrupp kan det även vara kvar valpar från tidigare kullar. En familjegrupp kan även bestå av föräldrar med enbart valpar från tidigare kullar även om det är mer ovanligt.
Fältpersonal	Länsstyrelsetjänstemän (fast anställda eller timmanställda) som utför fältarbete och kvalitetssäkrar observationer.
Föryngring	Björn, varg, järv, lodjur har fött ungar eller kungsörn har lagt ägg i bo i en sameby eller i ett län.
Grupperad	Term som används i Rovdjursforum då flera observationer bedöms tillhöra samma föryngring eller annan förekomst.
Häckning	För kungsörn används häckning synonymt med föryngring.
Inventering	Rovdjurens föryngringar och annan förekomst fastställs i tid och rum.
Inventeringsansvarig	Den tjänsteman på länsstyrelsen som förordnas att ansvara för inventering av rovdjur i länet.
Inventeringsperiod	Den tid som är lämpligast för inventering med hänsyn till arternas reproduktion, inventeringens effektivitet och kostnad.
Inventeringsslinga	Färdväg till fots, på skidor eller med fordon för att finna spår eller spårtecken, alternativt se eller höra individer eller finna deras boplatser.
Kriterier	Kännetecken som används för att fastställa om föryngring ägt rum och antal föryngringar.
Kvalitetssäkrare	Person som förordnats som kvalitetssäkrare av länsstyrelse eller Sametinget.
Kvalitetssäkring	Kontroll av observationer eller av föryngringar.
Länsegen	Föryngring eller revir som bara berör Västmanlands län
Misslyckad föryngring	Unge/ungar har dokumenterats och där samtliga ungar senare under reproduktionscykeln har dött.
Regelbunden förekomst	(När föryngring inte dokumenterats) spår eller andra observationer av rovdjur har dokumenterats i samebyn eller i länet vid minst tre tillfällen under minst tre månader under reproduktionscykeln.
Reproduktionscykel	Anges med en tolv månadsperiod med början den månad då ungar normalt föds eller ägg läggs.
Revirmarkerande par	Två vargar som går tillsammans och regelbundet revirmarkerar
Rovdjur	Björn, varg, järv, lodjur och kungsörn.
Rovbase	Nationell rovdjursdatabas där inventeringar, inventeringsslingor och förekomst och föryngring av rovdjur samt deras bytesdjur/kadaver ska registreras.
Snoking	Inventeringsmetod där man verifierar observationer alternativt söker individer, spår eller boplatser genom att spåra ihop alternativt spåra isär de spårlopor som påträffas.
Tillfällig förekomst	Art som normalt inte uppträder i samebyn eller i länet, men av vilken spår eller andra observationer har dokumenterats minst en gång under reproduktionscykeln.

Ingår i Länsstyrelsens rapportserie
ISSN 0284 - 8813

Har du frågor, önskar fler exemplar m m, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås

Tfn 021-19 50 00 | Fax 021-19 51 35 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland